

ТАНЕКЕ

ISSN 0134-2266

1991

6

Sõber Goodwin

«Ilus oled,» patsutan tervituseks Goodwini turja. Goodwin on must ameerika kokkerspanjel.

«Ilus koer jah, ainult paksuks läinud,» vähendab perenaine Tiina Allikvee mu kiitust. «Ta on hirmus hea isuga, maiustuste eest on valmis kõigeks.» Kaks aastat tagasi, kui Goodwin näitusel käis, oli tal saledaks saamisega päris tegu. Igasugust soliidsust unustades pidi uhke loom jalgratta taga suvilasse kihutama. Niikaua kui vanaisa ütles, et tema sellist loomapiinamist vaadata ei või. «Aga näitusel sai Goodwin suure kuldmedali, kõrgeima autasu. Peamiselt vist oma tugeva ja pika karva eest.»

«Rohkem me teda näitusele ei vii, ta on peres sõbraks, mitte uhkuseasjaks,» arvab isa Ralf Allikvee. «Laste pärast sai koer ju võetud. Neil peab olema, kelle eest hoolt kanda.» Rasmus see koeravalija oli. Raamatu järgi hakkas talle spanjel meeldima. Ode Kristiina ja vanemad kiitsid valiku heaks.

Goodwin tuli perre pooleaastasena. «Kõigepealt õpetasime koerale eesti keelt, ta oli harjunud venekeelsete käsklustega. Goodwin näitas meile jälle, et tema on peremees. Nagu halva sõna ütlesid, löi koer hambad kätte.» Sellest harjumusest saadi küll lahti, aga tülitsemist ei kannata koer siiani. Kui Rasmus ja Kristiina nägema hakkavad, on ta lahutajana

platsis ja enne laste vahelt ära ei tule, kui vaikus majas. Peale selle õpetab Goodwin korda. Vedelema jäetud riided tassib ta mööda tuba laiali, pliiatsid närib ära. Ja kui prügikastis on jäätisepaber, õngitseb

kasvõi kogu prahi põrandale, et aga magusa lõhnani jõuda. Ühesõnaga: aeg-ajalt tekitab Goodwin suurt naljakat segadust. Kuid isegi siis, kui tõesti mõni pahandus on juhtunud, ei tohi koera peale vihastuda. Kas-

Pildistanud RALF ALLIKVEE

vatama peab, seda küll. Aga igal loomal on omad kombes ja sellega tuleb arvestada.

«Põhiliselt oleme meie koerajalutajad,» räägivad oma kohustustest Rasmus ja Kristiina. «Neli korda päevas. Kui tuppa tuleme, on kõik Goodwini puhastamisega ametis.»

«Oh, see on terve tseremoonia,» lisab isa. «Kaks harja ja niiske lapp ja vahel ka vann. Kõigele lisaks kardab Goodwin kodi. Laste jõud ei käi koerast üle.»

Mõni ütleb, et mis te looma toas piinate. Spanjel pole üldse õuekoer. Ta muutuks kohe üheks mudamäeks ja näeks õige jube välja. Ta saab sellest ise ka aru. Vahel metsas on päris naljakas vaadata, kuidas koer kõige puhtamaid, siledamaid ja kuivemaid kohti otsib. Et talle heameelt teha, tuleks vist kõik kohad ära asfalteerida.» Peale kuiva astumise on Goodwinil väljas muidki muresid. Koer peab jälgima, et kõik, kellega ta õue on tulnud, pidevalt ka ta ümber oleksid. «Ta ei ole ehk kõige arukam, aga pööraselt truu on ta küll. Võib-olla kardab ta oma peret uuesti kaotada. Öhtulgi, kui mõni kodus pole, istub koer ukse juures ja muudkui ootab. Ja kui siis oodatu tuleb, ei ole ta rõõmuga kitsi. Koer on alati siiras ja ei tee ainult nägu, et tal sinust heameel on. Ja selle eest võib talle andeks anda kõik väikesed pahandused ja vaevad.»

INGRID RENSER

Riideriid

LEELO TUNGAL

VESI SOE KUI SUPP ON MERES.
ÕHK ON PEHME NAGU SIID.
PÄEVAD LÄBI MEIE PERES
AGA TOIMUB RIIDERIID.

MIS KÜLL TÄNA SELGA PANNA:
KLEIT VÕI KITTEL VÕI TRIKOO!
SEDA, PÄH, MA KÜLL EI KANNA!
LIIGA LÜHIKE ON TOO!

PLUUS NÄIB LIIGA LILLELINE,
AGA SEELIK TUNDUB NAPP.
KAS VÕI PALJALT VÄLJA MINE,
KUIGI RIIDEID TÄIS ON KAPP...

KITTEL KAPINURGAS TROTSIS,
NÕOBID VANGUTASID PÄID:
SENIKAUA TÜDRUK OTSIS,
KUNI RÕIVAD KITSAKS JÄID.

Kaja

MILVI PANGA

KUI HÜÜAD METSA, SIIS VASTAB KAJA.
KAJAL ON METSAS HUBANE MAJA
RÕOMSATE AKENDE, TREPI JA RÕDUGA.
KÜLALIST KOSTITAB KAJA MÕDUGA.
EI OLE TEMAL KUNAGI TÕTTU.
ALATI OOTAB SU SÕNAVÕTTU.

Vaikne vihm

SULEV KÜBARSEPP

VAIKNE VIHM, SA RÄÄGID MEILE,
KUI SA SAJAD SAHINAL,
LANGED PUILE, MAILE, TEILE,
KATSUD KATUST KAHINAL.

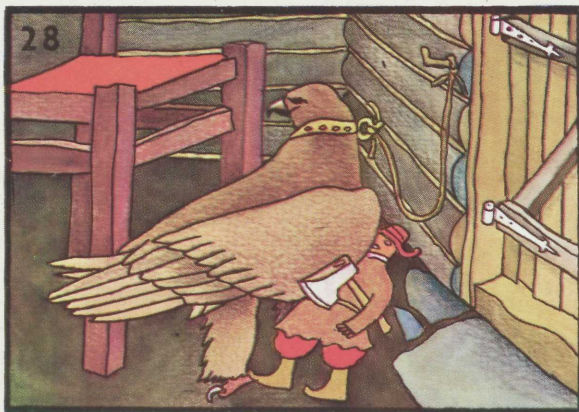
NII SA VESTLED HEINAMAADEL
RÕOMSAMEELSE ROHUGA,
PEATUD METSADEL JA SOODEL
PIKAMEELSE RAHUGA.

JANUNEVAL PÖLLUL SAJAD,
TEEDEL TOLMU KINNI LÕOD,
TULLES ÜLE PIKA AJA
ÕNNISTAMA PÖLLUTOOD.

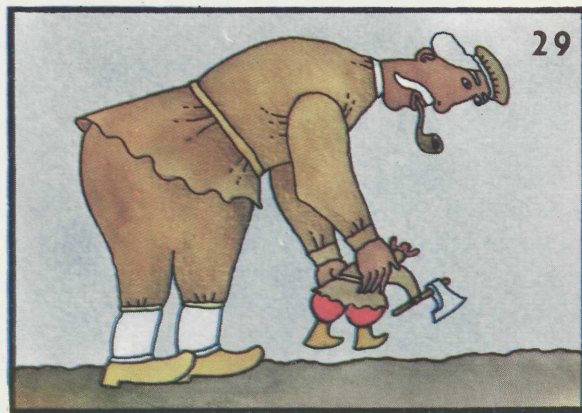
A B C D
D A B C D
C D A B C D
B C D A B C
D A B A B A
A B A B A

Illustreerinud HILLAR METS

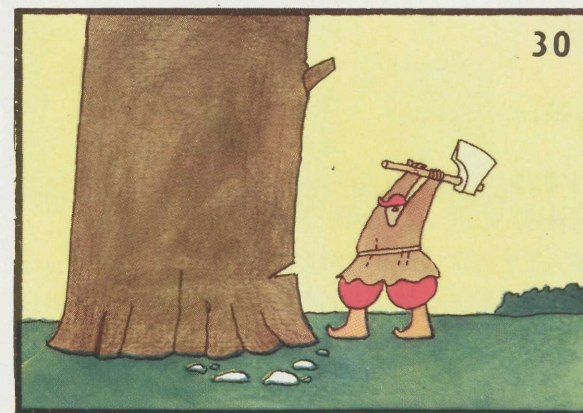
A P P I I

Kotka munast kasvas kotkas, kelle tiiva alt leiti mehike.

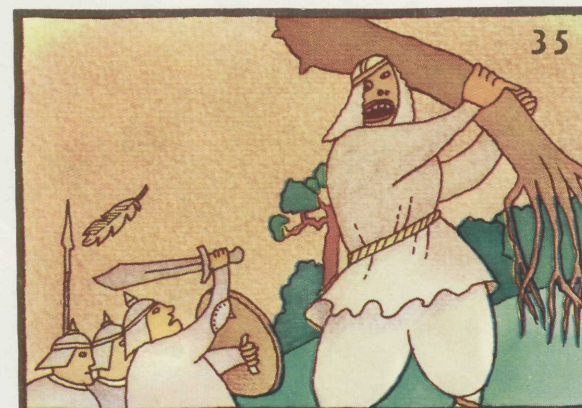
«Kui mind tiiva alt välja päästad, raiun tamme maha,» lausus mehike.

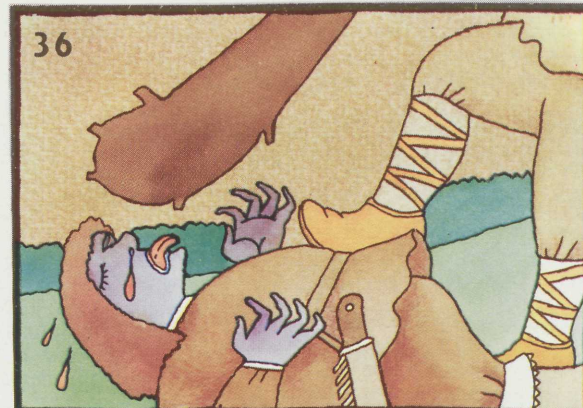
Õues sirgus mehikesest suur mees, kes asus tamme raiuma.

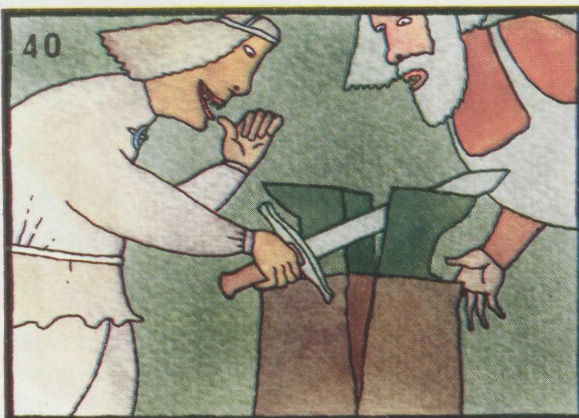
Puhanuna fõosis Kalevipoeg mäeharjale ja märkas orus soome tuuslari talu.

Tuuslar muutis peotäie udusulgi sõjameesteks, kes Kalevipojale kallale tormasid.

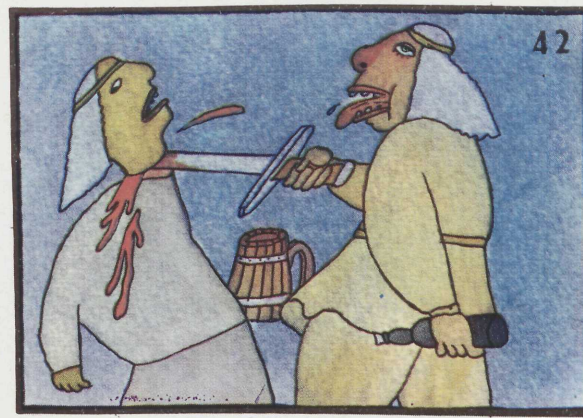
Vihaga kukutas Kalevipoeg vembla tuuslari kulumudele. Tuuletark suikus surmaunne.

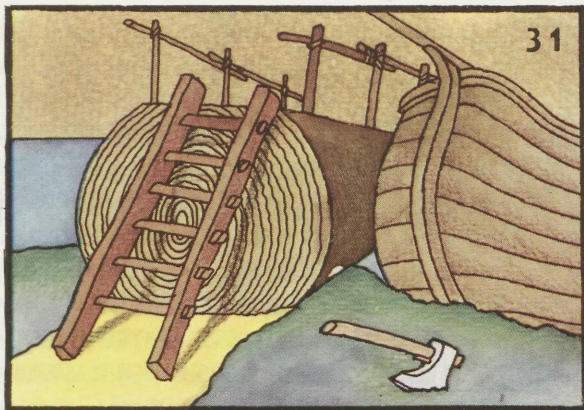
Kangelane rabas mõõgaga vastu alasit. Raudalas läks pooleks, aga mõõgal polnud kriimugi.

Tehti uhked mõõga liigid. Seitse päeva peeti pidu.

Pidulauas sigines riid. Hullus raevuhoos raius Kalevipoeg sepa pojalt pea otsast.

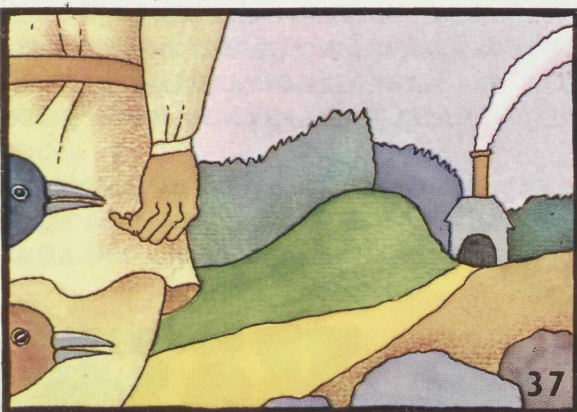
Tamme tüvest tehti sild Soome randa. Ladvast ehitati uhkeid laevu.

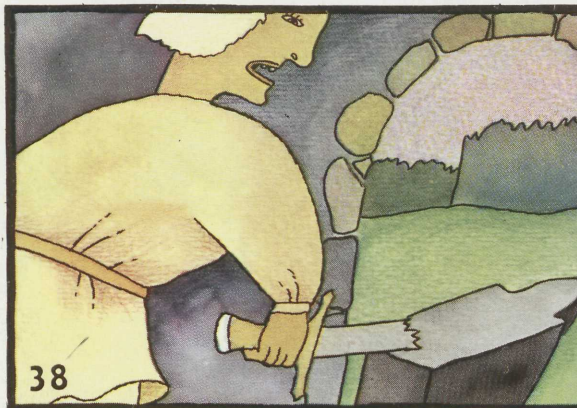
Kalevipoeg ujus sel ajal Soome poole.

Väsinult randa jõudnud, magas Kalevipoeg päeva, öö ja tüki teisestki päevast.

Kalevipojal tuli meeldi, et Soomemaal elab kuu- lus sepp. Ta hakkas sepa elupaika otsima.

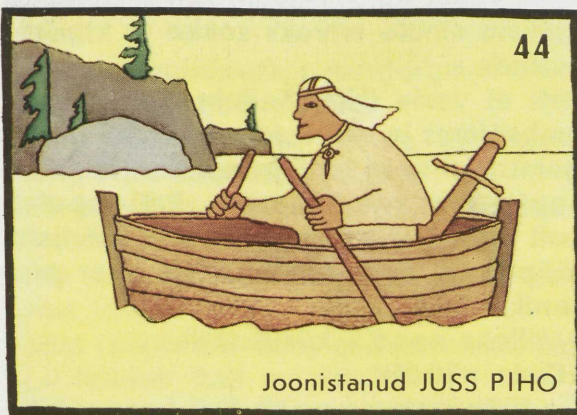
Kalevipoeg mõttis mööga kindlust ja tunnistas teravust.

Lõpuks toodi salakambrist välja möök, mille vana Kalev oli endale tellinud.

Sepp sajatas: saagu sulle salamahiti möögast sündima mõrtsukas.

Joonistanud JUSS PIHO

Kalevipoeg puhkas ja tõttas siis kodu poole.

Teisel öhtul otsustasid vennad isa käsu täita ja enda hulgast kuninga valida. JÄRGNEB

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Laulev hani

Põhja-Ameerika muinasjutu järgi
jutustanud JÜRI RANT

ÜHEL PÄEVAL, MITTE ERITI AMMU, AGA MITTE KA HILJUTI, OLI ÜKS JAHIMEES SAAKI VARITSEMAS. ÄKKI KUULIS TA VALJU VUHINAT. METSHANEDE PARV LÄHENES. MIDA LIGEMALE SEE TULI, SEDA SELGEMALT KUULIS MEES HANEDE LAULU: «HOO, HOO, GAAGA-GOO, GAAGA-GOO, HOO, HOO!»

MEES TÖSTIS PÜSSI JA PÖRUTAS LAENGU PARVE PIHTA. SEE TABAS MÄRKI. RÕÖMSALT EDASI LAULDES HAKKAS ÜKS HANEDEST LANGEMA.

«HOO, HOO, GAAGA-GOO, GAAGA-GOO, HOO, HOO!»

MEES VIIS HANE KOJU NAISE KÄTTE. NAINE HAKKAS HANEL SULGI KITKUMA. IGA SULG, MILLE TA NOPPIS, LENDAS SEDAMAID AKNAST VÄLJA. HANI AGA,

Ratil on palju tädisid. Enamus elab linnas, üks aga siinsamas külas. Selle juurde ta lähebki.

Kui Rati õuevärava avab, toimetab tädi aias. Poissi nähes tõttab ta kärmel sammul tulijale vastu.

«Kust sina, pojakene, nii suure seljakotiga tuled?»

Rati ei vasta. Kui kott seljast võetud, eks siis ole aega rääkida.

Tädi tahab teda aidata, kuid Rati keeldub abist.

«Ma ise . . .» Kott potsatab murule.

«Mis selles kotis on? Kas lõng!» pärib tädi. «Ema lubas villast lõnga saata, et saaksin sinule talveks sokke ja kindaid kududa.»

Rati ei vasta ikka. Seljakoti nõõrid on umbsõlmes ja väikestel sõrmedel on tegemist, et neid lahti harutada. Hambaid appi võttes see õnnestub, Rati soputab koti sisu õuemurule. Siin on tööriistu, tööpüksid, vana kaabulott ja paar presentkindaid.

«Milleks need,» küsib tädi.

«Oota nüüd!»

Isa tööpükstesse poeb Rati koos sanda-

Väike,

lettidega. Need lugematute taskutega püksid on Rati meelest kõige uhkemad püksid. Eriti meeldib talle rinnatasku. Sinna võib panna raha, taskuräti, midagi ei kao ära. Sääred pole ainult laiad, vaid ka pikad, need ta keerab üles. Hullem lugu on traksidega. Need on nii pikad, et rinnatasku vajub kõhu peale.

«Oota,» ütleb tädi poisi nõutust nähes. «Mul on kitlitaskus haaknöelad. Nendega teeme traksid parajaks.»

Sellal kui tädi tegeleb traksidega, näeb

KES JÄRJEST PALJAMAKS JÄI, LAULIS RÕÖMSALT:
«HOO, HOO, GAAGA-GOO, GAAGA-GOO, HOO,
HOO!»

SIIS SÜÜTAS NAINE TULE JA PANI HANE POTTI.
KOGU AEG, MIL PRAAD POTIS PODISES, LAULIS
HANI RÕÖMSALT:

«HOO, HOO, GAAGA-GOO, GAAGA-GOO, HOO,
HOO!»

KUI HANI OLI KÜPS, TÖSTIS NAINE TA LAUALE. AGA
NIIPEA, KUI MEES NOA JA KAHYLI PRAE SISSE LÕI,
HAKKAS HANI JÄLLE RÕÖMSALT LAULMA:

«HOO, HOO, GAAGA-GOO, GAAGA-GOO, HOO,
HOO!»

ÄKKI OLI ÕHK TIIVAVUHINGAT TÄIS. TERVE HANE-
PARV LENDAS AYATUD AKNAST SISSE. IGAÜKS
NEIST TORKAS ÜHE SULE VAAGNAL LEBAYASSE HA-
NESSE JA LAULIS RÕÖMSALT:

«HOO, HOO, GAAGA-GOO, GAAGA-GOO, HOO,
HOO!»

TOO LENDAS KOOS TEISTEGA TAGASI TAEVA ALLA.
ENAM JAHIMEES SEDA HANE EI NÄINUD. JA OMA
NUGA-KAHYLIIT SAMUTI.

TOIVO VAALMA aga tragi

Rati rohu sees tammetõru. Nii lähedal, et
. . . Kui sellele pöraka paneks, kas len-
daks aiani?

Rati paneb pöraka ja kukub istukile.

«Mida, sa pimevaim, ometi sedasi rabe-
led! Nüüd oleksin nõelaga torganud
veel ei-tea-kuhu. Tule üles!»

«Ei lennanud aiani!» ütleb Rati nõrdi-
nult.

«Ei lennanud, ei lennanud . . . Miks sa
täna koolis ei ole?»

«Ema ei lubanud minna. Ma olin kaks

päeva haige.»

«Nüüd oled siis koolipoiss. Kas meel-
dib?»

«Ee. . . Kooliõpetaja meeldib.»

«Nurgas seisnud oled!»

«I-ga päev ja mi-tu kor-da. Ei ole.»

«Ime küll. Soo, lase jalga!»

Rati paneb isa töökaabu pähe, present-
kindad kätte ja astub tädi ette.

«Ma teen selle töö siis ära,» ütleb ta.

«Mis töö?»

«Sina rääkisid emale, et korsten on kat-
ki,» tuletab Rati meelde.

Väikemehe asjalikkus on tädile nii

ootamatu, et ta ei oska kohe midagi
öelda.

«Ära mõtle, et ma ei oska,» ütleb Rati.

«Ma nägin, kuidas tehakse.» Ja siis kaht-
levalt: «Ega sa ei naera?»

«Ei naera. Ma usun, et sa tead, kuidas
tehakse, aga . . .»

«Mis aga?»

«Korsten on juba terve. Korstnapühkija
parandas ära.»

«Miks sa, tädi, mind ei oodanud!»

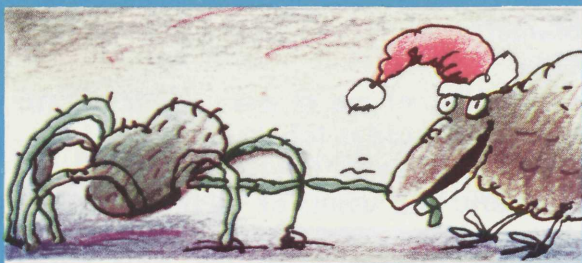
«Sa ei öelnud, et sa tuled. Kui jälle
katki läheb, siis kutsun sind.»

«Kunas see veel läheb . . .» ohkab Rati.

Eelmine kord uuris Kaaren Kaarel igasugu lennumasinaid. Seekord huvitavad teda ta enda sugulased — linnud. Oma lähimate sugulaste — vareslaste seas on Kaaren Kaarel üks suuremaid linde. Kuid Kaaren Kaarel sai teada, et

Eestis ja kogu Euroopas elav kõige väiksem lind on põialpoiss, kes kaalub kõigest 5—6 grammi. Meie okasmetsades võib põialpoissi kohata aasta läbi. Sageli liiguvad nad ringi koos tihastega. Põialpoisid söövad putukaid, röövikuid ja ämblikke, ka kuuse- ja männiseemneid. Põialpoiss on kasulik lind.

kogu maailmas on kõige pisem lind koolibri, keda võib kohata Kuuba saarel, ka Lõuna-Ameerikas. Koolibri kaalub 1,6—1,8 grammi. Tema pesa on pooliku kreeka pähkli suurune ja muna kaalub 2 milligrammi (milligramm on grammist tuhat korda väiksem). Ühte pisikesse pessa mahutab koolibri 1—2 tibafillukest muna.

kõige suurem lind tänapäeval on jaanalind. Praegu elab jaanalinde ainult Põhja-Aafrikas. Tuhendeid aastaid tagasi võis neid kohata ka Aasias ja isegi Euroopa lõunaosas. Jaanalinnu kõrgus maast pealaeni on kuni 2 m ja 70 cm ja ta kaalub keskmiselt 50 kg, vahel ka rohkem, kuni 90 kg. Jaanalinnud elavad 3—5-liikmelistes salkades. Munade väljahaudumisega tegeleb põhiliselt isalind. Tema kraabib liiva sisse lohu, kuhu mitu emalindu oma munad poetab. Ühes pesas võib-olla 15—60 muna.

Illustreerinud HILLAR METS

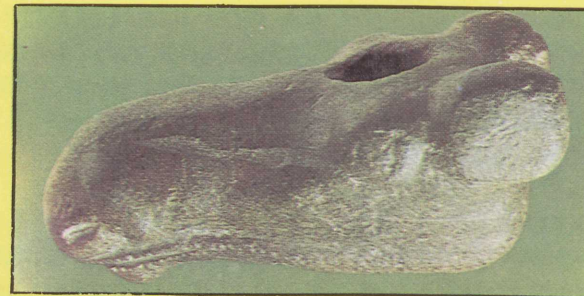
jaanalinnu muna on kõige suurem muna — kaalub 1,5—2 kg ja on kuni 15 cm pikk. Muna koor on hästi paks ning tugev. 127 kg kaaluv inimene võib munale peale istuda ja koor ei lähe karki.

jaanalind on huvitav lind veel selle poolest, et tema ei lenda. Tema pikkadel tugevatel jalgadel on ainult kaks varvast. Jaanalind on hea jooksja, ta jõuab edasi kiirusega 70 km tunnis. Vihane jaanalind on inimesele ohtlik.

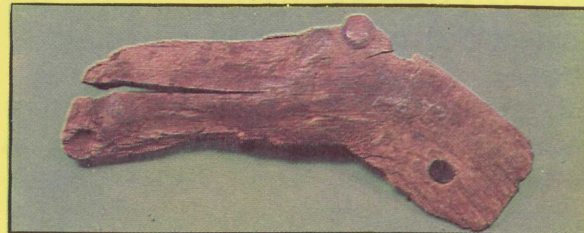

kõige pikemaid reise teevad randtiirud, kes peitsevad Põhja-Jäämere rannikul. Kord saadi kätte üks röntgenstatud randtiir, kes oli lennanud 22530 km. Tema oli Valge mere äärest jõudnud Austraaliasse.

Elus asi

Üle 4000 aasta vanune pödra pea.

Ligi 8000 aasta vanune pödra pea.

Kas sa tead, mis on elus ja mis elutu asi? Kui saad, võta pihku peotäis liiva või muud elutut asja. Ja mõtle, milles te erinevad olete. Mõtle, kas su peotäis mõelda võiks!

Eks ole: ainult mängult — päriselt aga ei iialgi. Isegi kõik elavad asjad ei mõista veel mõelda. Näiteks lilled või hiljuti sündinud beebid. On sul tuttavat kassi ja koera? Pane tähele: kass (eriti, kui ta sündimisest saati inimeste seas pole kasvanud), mõtleb kehvasti. Aga koer? Koer oskab juba päris kenasti mõelda, umbes nagu mõneaastane laps.

«Mõtle peaga!» pragatakse mõnikord lastega. Mis sa mõtled, kui mõtlema

ja mõtlemine

Kaljujoonis.

pole õppinud. Kui sulle mõelda ei meeldi, oled just õigel ajal sündinud. Juba pikka aega on moes olnud need, kes mõelda ei mõista, aga usuvad kõike, mis neile öeldakse. Sellist rahvast on lihtne valitseda.

Mõelda võib kolme moodi. Esiteks: unenäo moodi mä lupiltidega. Nii mõtlevad paljud loomad. Teiseks: sõnadega. Seda oskab inimene. Sina ju ka. Kolmandaks: mä lupiltide ning sõnadega korruga. See on see kõige mõnusam mõtlemine.

Kes tolle toreda mõtlemisega toime tulid? Eks ikka meie ürgsed esivanemad. Teadlased on avastanud nende ürgseid

elupaiku. Ja seal on niisuguseid asju, mida ilma mõtlemata kohe sugugi teha ei saa: tööriistu, muusikariistu, mänguasjade moodi inimese- ja loomakujakesi (proovi mõni niisugune ilma mõtlemata valmis teha!), kehakatteid, onne. Arvatakse, et enne selliste asjade tegemist õppisid nad rääkima ja mõtlema.

Mis sa arvad, kas tänapäeval on inimesi, kes sugugi mõelda ei suuda? Ei ole! On ikka. Ükski inimene ei oska päris beebieas rääkida ega mõelda. Seda kõike tuleb õppida. Inimene peab ennast ise arukaks inimeseks kasvatama.

MAIE REMMEL

Eestimaal elavatest lindudest on kõige raskem kühnokk-luik, kelle kaal ulatub 8—13 kiloni. Veest lendu tõustes vajab ta pikka hoojooksu ning ta pladistab hulk aega mööda vett joosta, enne kui õhikutõusmiseks vajaliku kiiruse kätte saab.

kõige kõrgemale õhku võivad tõusta lauluiluged. Iirimaaal kohtas üks lendur laululuiki 8230 m kõrgusel.

Kiiremad lendajad on veelinnud — haned, pardid, kosklad. Ohu eest põgenedes võivad nad lennata 100 km tunnis. Putukaid jahtides teevad kiireid sööstlende ka pääsukesed. Sellise sööstu ajal võib nende lennukiirus olla kuni 120 km tunnis.

kõige raskem lind, kes veel lennata suudab, on suurtrapp. Tema kodu on Aafrika liivastes paikades, kuid teda on kohatud ka Euroopas ja Aasias. Suurtrapp kaalub 4—18 kg. Mandžuurias lasti kord maha suurtrapp, kes kaalus 21 kg ega jaksanud seepärast lendu tõusta.

kõige kauem elab kollasaba-kakaduu, kelle kodu on Austraalias. Londoni loomaaias pidas üks selline kakaduu ära oma 80. sünnipäeva.

Kirjasõbrad Üks poiss

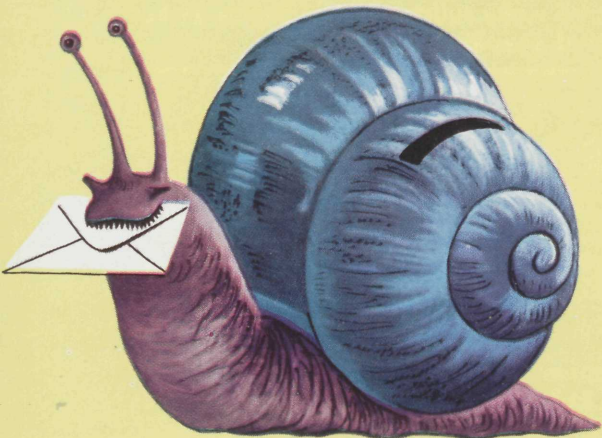
MARJE METS, 9a.
202442 Tartumaa
Elva
Nooruse 13-33
Huvid: õmblemine, joonistamine ja laulmine.

MAARJA TUULIK, 9a.
202710 Võru
Luha 25-6
Huvid: joonistamine, lugemine, tantsimine, muusika, rahvastepall.

JANEK PLADO, 9a.
202622 Põlvamaa
Ruusna sjk.
Huvid: autode pildid, kleepsud, jalgpall.
Elame maal oma talus.

SANDER KAASIK, 10a.
202100 Rakvere
Laada 45-1
Huvid: kleepsud, margid, kommi-paberid.

ELNURA IBRAGIMOV, 8a.
202043 Ida-Virumaa
Aseri
Kooli 1-1
Huvid: klaver, käsitöö.

Üks poiss istub trepi peal ja nutab. Suur onu läheb mööda ja küsib:

«Miks sa nutad?»

«Mul kadus viis rubla ära,» vastas poiss.

«Ära nuta, ma annan sulle uue raha.»

Jälle hakkab poiss nutma. «Mis sul nüüd viga on?» uurib onu.

«Kahju, et ma ei öelnud, et kaotasin viis marka.»

SILVER LOOTUS, Tallinna Lilleküla Keskkooli 3.b klassi õpilane

Lugu kaktusega

Ema paneb igal õhtul kella tirisema, enne kui magama läheb. Ühel hommikul, kui kell plärises, tahtis ta seda kinni vajutada. Emal vajutas ja vajutas, kuid kell vaht ei jäänud. Korraga ema tundis, et miski torgib. Alles siis sai ta aru, et oli vajutanud kaktust.

LIINA TOPP, Haapsalu Linna Algkooli 3.c klassi õpilane

Triikraud

Ükskord triikraud triikis mu särki, ise laulis: «Ma käin ikka sama teed. Oh kui raske! Oh kui palav mul on! Punane tuli põleb külje peal. Ta teeb mulle sooja, kui mu saba pannakse seina. Ma olen virk. Ja sellest ei ole midagi, et mul jalgu ei ole. See-eest ma rooman hästi.»

MEEME JUHKAM, Türi Keskkooli 3.b klassi õpilane

Augus

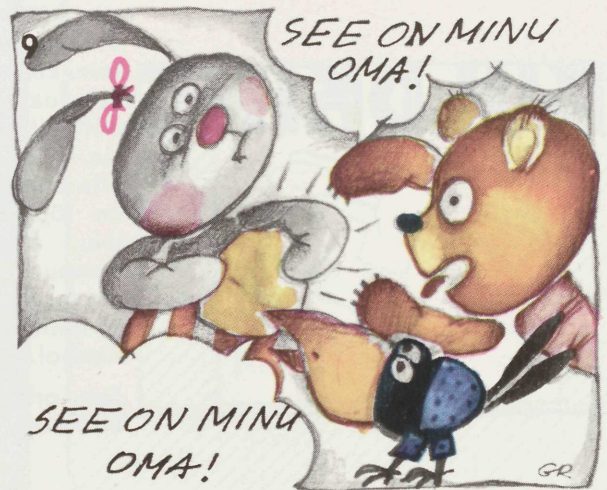
See juhtus lossipargi juures. Ma kukkusin auku. Ehmusin väga. Kuid pärast naersin ennast herneks. Ja nüüd ma olengi hernes, veeren iga päev kooli ja koju tagasi.

PIRET KIVIRAND, Haapsalu Linna Algkooli 3.b klassi õpilane

«Täheke» sõbrad! Nägite, Mõmmi leidis kullakivi. Siis kahmas selle nokka vares Vaak. Järgmiseks on kullakivi Jänku-Juta käes. Aga nüüd mõelge, kuidas teie seda lugu edasi joonistaksite-kirjutaksite. Te ju teate ja tunnete Heljo Männi Mõmmi-lugude tegelasi. Rebase Rein, Karu Kati, Karu Mati ja hundikutsikad tahavad kõik osalisteks tulla. Parematele kullakivi-loo jätkajatele määrab toimetuse preemiad.

Hommikuses päikesekiirtevihus sibas ringi väike kastetilganeitsi ja otsis endale lillekodu. Väiksel hommikutunnil sillerdas puisniit kastetilgakettidest ja vaid põõsalinnu laulutriller võis seda rahu häirida. Korraga märkas kastetilganeitsi puutüvele naalduvat kingakest — kaunist kuldkingakest. Sinna ta oma kodu rajaski ja sealt minagi ta leidsin. Mee-liülendav oli see hetk ja veel imelisem on maalapike, mis lausa põldude keskel ja suure maantee ääres varjab endas kauni kuldkinga kasvu kohta. Loodus kaitseb ise seda meie kõige kaunimat, uhkemat loodusliku orhideed, sest iga mööduja sinna juba ei põika.

Orhideed ei ole tavalised lilled. Nendes on midagi väga ebatavalist: väga kaunid eriskummalise ja keeruka ehitusega hästi värvilised õied, paksuvõitu lehed ja tugevad varred. Küllap iga sellise taimega kohtumine looduses jätab meisse oma mälestuse. On minulgi oma.

Sel talvel olin ma Eestimaast päris kaugel, otse ekvaatori lähedal. Ma käisin orhideede kodumaal Malaisias. Kui ma peaksin oma elus kirjeldama paradiisi, siis oli see minu arust just seal. Mu ümber oli nii palju päikest, soojust, troopilist loodust ja — mis kõige rohkem veetles — oli orhideede küllus. Neid kasvas basseini kallastel, rippus korvides hotellide fuajeedes ja ilutses, nagu meie põllulilled, restoranides vaasides. Ja ma võisin kanda malai-lille juustes ja olla õnnelik nagu väike tüdruk, kes on lõpuks saanud oma ihaldatud lelu. Imetledes seda lopsakust, meenus mulle meie põhjamaa karmi looduse kaunitar. Kaunis kuldking on nüüd minu jaoks meie loodushoiu sümbol.

See orhidee, nagu teisedki kolmkümmend kuus orhideeliiki, on meil

Pildistanud MAI ZERNASK

looduskaitse all. Kaunist kuldkinga ei ähvarda veel hukkimine, see taim on üsna levinud ka maakera põhjapoolkeral. Eestimaal kasvab kuldking paiguti. See tähendab, et teda leidub üle kogu maa, kuid üksikuis paigus ja väikeste kogumikena. Kohata võib teda sega- ja okaspuumetsas, aga eriti puisniitudel.

Kauni kuldkinga ristiisa on kuulus loodusteadlane Carl von Linne, kes 18. sajandil selle taime ladinakeelse

nimetusega ristis. Maailmas tuntakse kuldkinga hästi ja eri rahvastel on tema jaoks erinevad nimetused. Enamik neist on just jalavarjudega seotud: kukulinnu pätud, käokingad, pantoffalad. Noa laevaks kutsuvad teda inglased, sest kuldkinga huulest võib tõesti igasugu loomakesi leida. Liigu sinagi looduses avasilmi. Ehk kasvab just sinu kodu lähedal mõni väga haruldane orhidee.

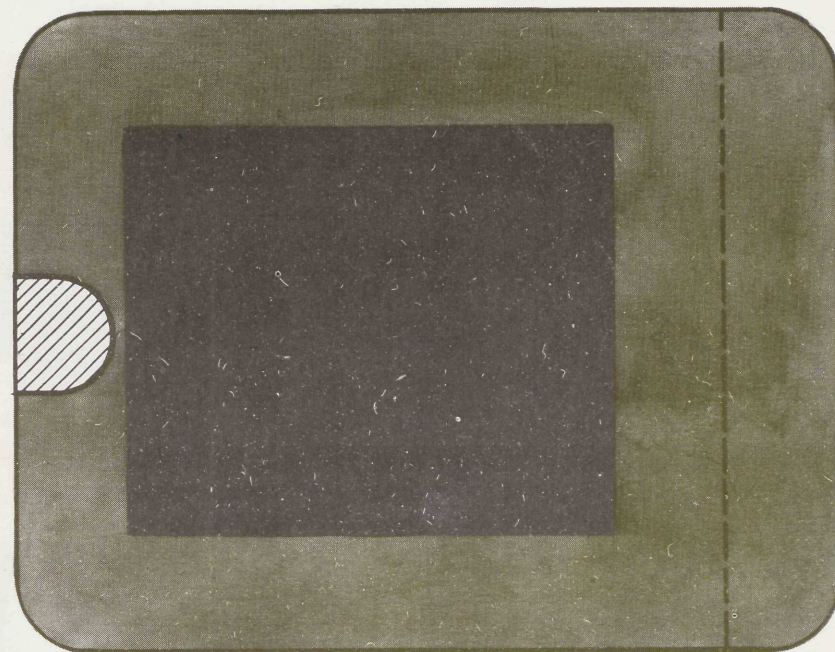
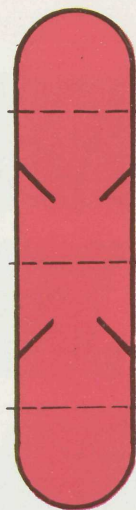
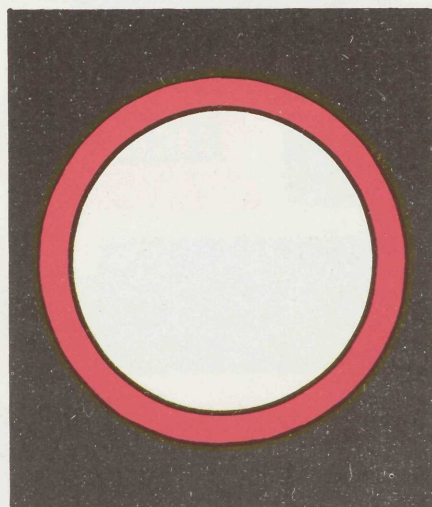
MAI ZERNASK

KULDKING

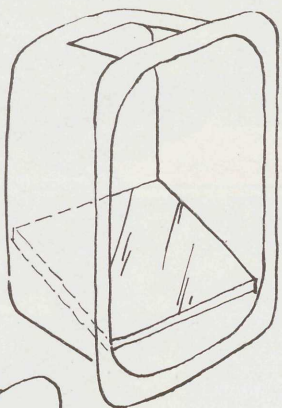
Vana - vanaisa kaamera

Kaamera ehk fotoaparaadi tegemiseks vajad hapukoore või kohupiima plastkarpi. Kui sul seda käepärast pole, pead ise tegema paberist karbi, mis mõõtudelt sobib. Karbi ühte otsa servast poole sentimeetri kaugusele löika kandiline avaus (pikkus ja laius 2 ja pool sentimeetrit). Karbi sisse poolviltu paiguta pisike taskupeegel (joonis nr. 1). Et see kindlamini paigal püsiks, võid peegli taha veidi plasti-liini suruda.

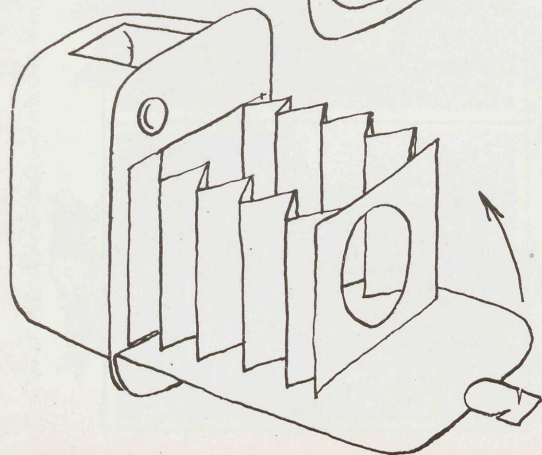
Seejärel vali, kumb esitüki pool sulle meeldib ja löika see kontuuri mööda välja, kandiline avaus löika ka välja. Kinnita esitükk karbi ette servade külge kummi- või mõne muu liimiga. Nüüd löika välja kaamera kaas ja liimi viirutatud äärt pidi esitüki viirutatud osale. Siis murra see kriipsjoont mööda tagasi. Kaane teise otsa viirutatud kohale liimi keskelt pooleks murtud kinnis, millele tee ka kaks sisselööiget. Nüüd voldi kokku ja kleebi esiküljele objektiivilöötsaribid. Nende otsa liimi kandiline tükk, milles on objektiivilöötsaribid (joonis 2). Ringiga tähistatud kohale võid klõpsunupuks liimida nööbi.

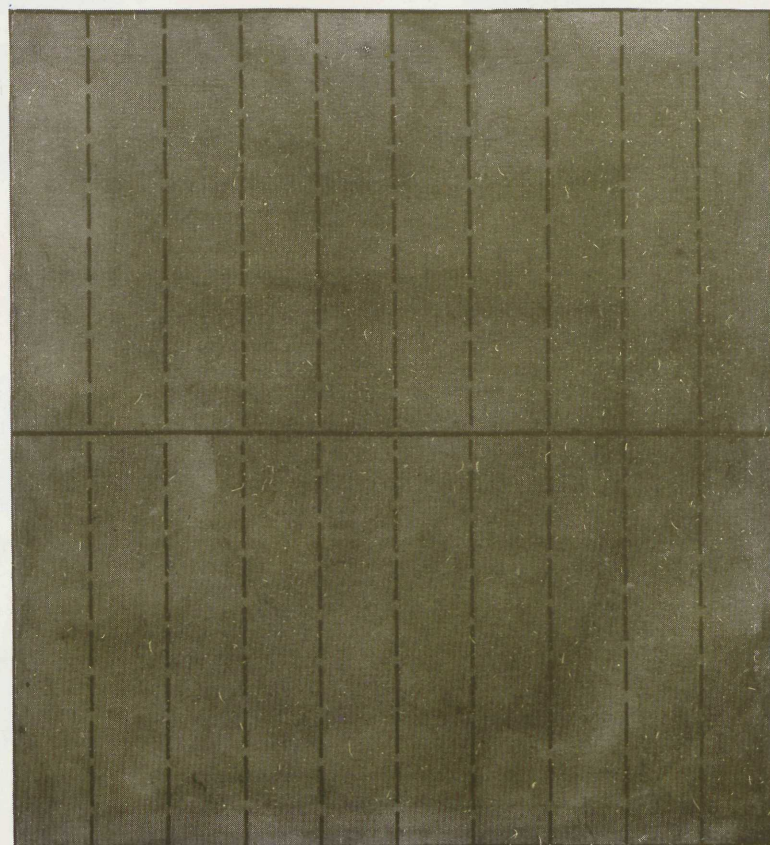
1.

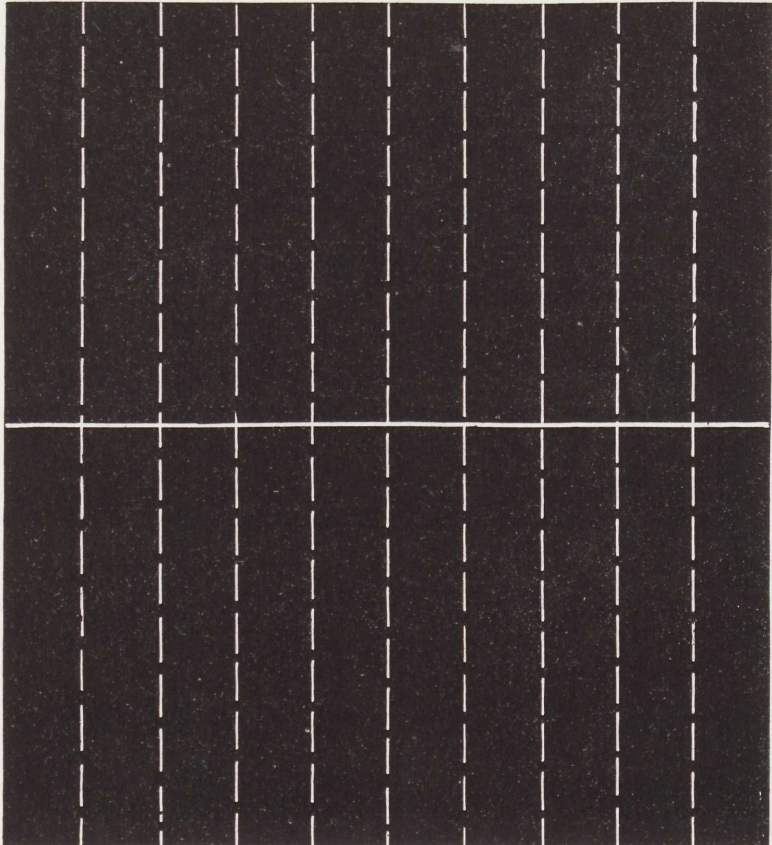
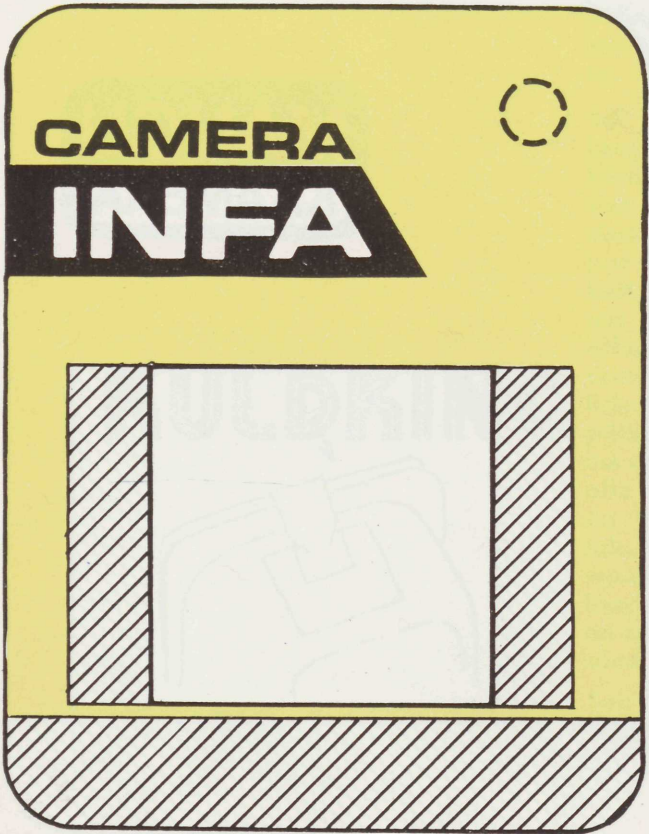
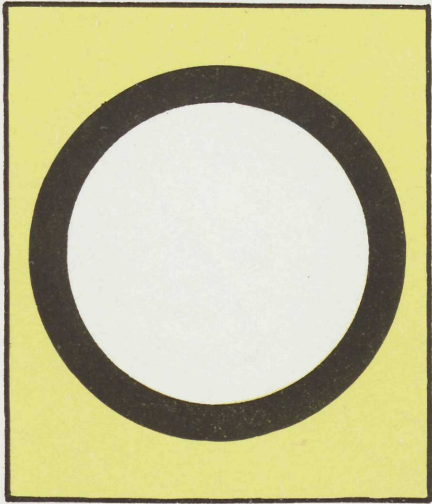
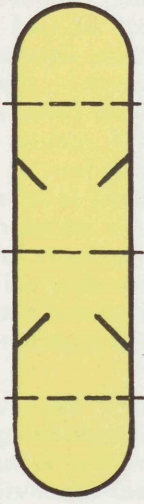
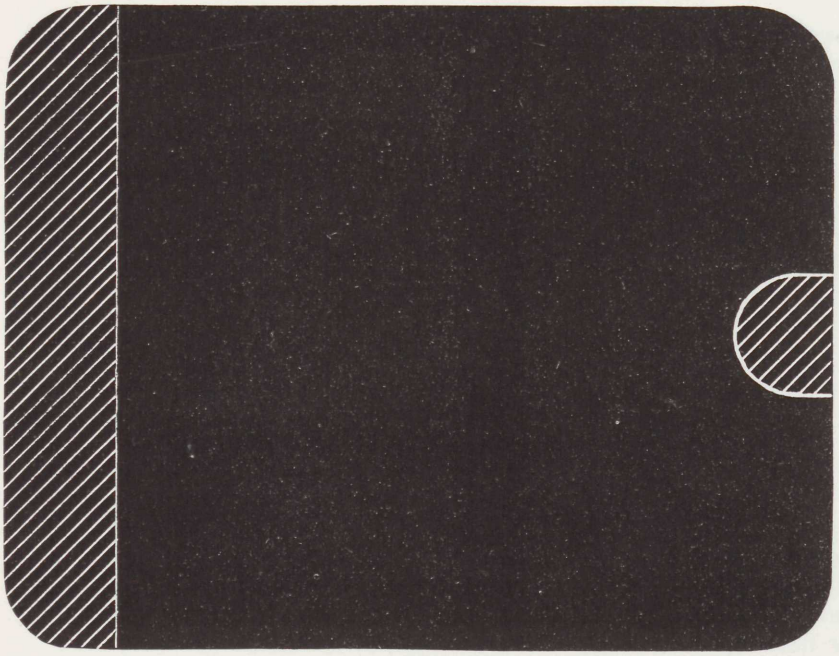

2.

Joonistanud HELI VEIGEL

EESTI MUINASJUTT «LOOMADE TALVEKORTER» (ALGUS)

ENNEMUISTE

MÕTLEMA:

HEINA

EHITADA

JUHTUS.

JA

TULEB

ÜHESKOOS.

MAGASID,

ILMAD

METSI,

KÜLMEMAKS,

SÕID

MIS

SUVEL

LÄKSID

KÜLM

KUI

KUS

AGA,

ELASID

„VAJA

HÄRG

SAAB,

MUIDU

TALV.”

SÜGISE

LOOMAD

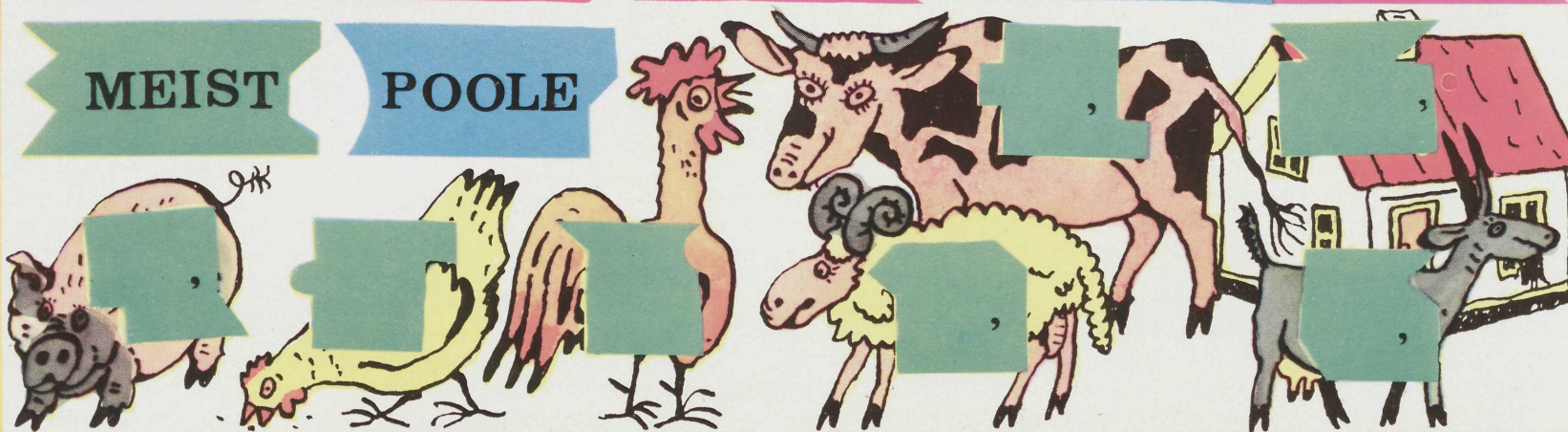
KÄISID

HAKKAS

MÖÖDA

MEIST

POOLE

Joonistanud KURTI VOOL

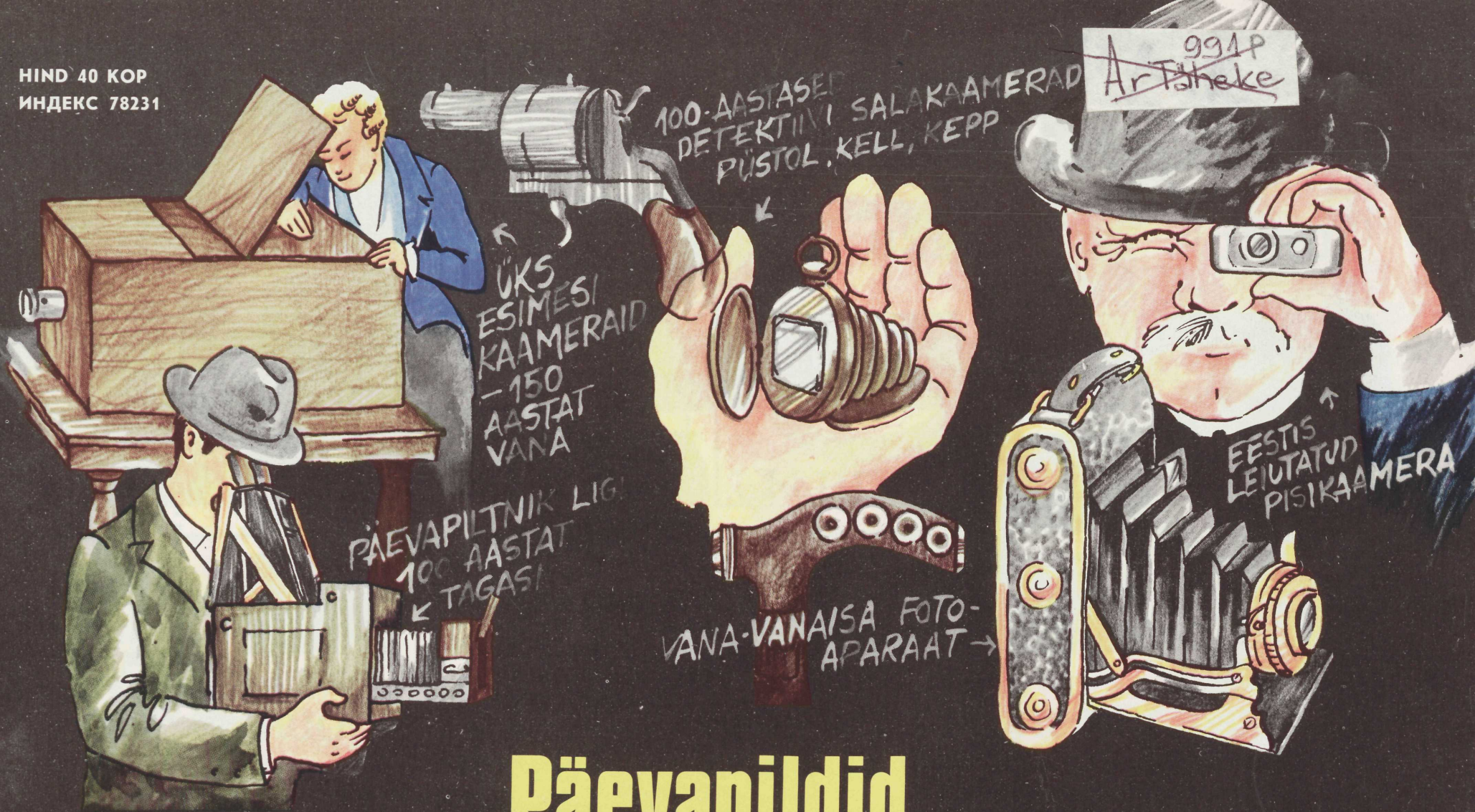
Lasteajakiri «Täheke» nr. 6. 1991. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 109, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Märdi, H. Mänd, K. Pajus, H. Rattiste, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Märdi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538, toimetaja J. Renser 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 30. 04. 1991. Trükkida antud 21. 05. 1991. Trükkiv 51 000. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingvärviõmmisid 8,0. Tellimise nr. 1923. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel MARKO MÄETAMME joonistus

Детский журнал «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллинн, 200090, Пärnu м-н, 67-а. Адрес редакции: ЭССР Таллинн, 200109, Пärnu м-н, 67-а. Цена 40 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 51 000. Заказ 1923.

Päevapildid

Illustreerinud HELI VEIGEL

Nõnda nimetati vanasti fotosid. Ja see oligi üsna täpne nimetus, sest kui maali teeb inimene, siis päevapildi teeb päev, täpsemini päevalgus. Sellist pilti saab teha ainult niisuguste ainete abil, mis valguse käes heledamaks või tumedamaks muutuvad. Vanasti kaeti sellise ainega klaas- või metallplaate. Tänapäeval on nende asemel filmilint. Kui need ained oleks avastatud varem, oleks ka Leonardo da Vinci võinud 500 aasta eest teha fotosid, sest aparaadi oli ta juba välja mõelnud. Läks veel 300 aastat, enne kui Prantsusmaal õpiti päevapilte tegema. Üsna pea asutati ka Tallinnas esimene päevapiltniku ehk fotograafi töökoda. Vana-aja päevapildiparaadid olid üsna suured mürakad. Et neid saaks kaasas kanda, pidi välja mõtlema pise- maid. Väljamõtle misega satuti hoogu ja leiutati koguni nii pisikesi aparaate, mis mahtusid püstoli, taskukella või jalutuskepi pea sisse. Selliseid imekuju-

ga kaameraid kasutasid detektiivid salapiltide tegemiseks. Pisikesi aparaate peitsid nad isegi lipsu sisse või vesti alla. Vest-kaamera tilluke objektiiv piilus siis läbi nõõpaugu ja pildistamiseks tuli tõmmata vestitaskusse veetud nõõrist. Ka Eestis on üks tore pisike pildimasin välja mõeldud. Umbes siis, kui su vanaema sündis, tegi keegi Nõmme linnas elav sakslane valmis nii täiusliku pisikaamera, et seda peatselt mitmel pool maailmas järele tegema hakati.

Kõige suurem fotoaparaat valmistati aga sajandivahetusel Ameerikas. See kandis üsna sobivat nime — mammut. Aparaadi ühest kohast teise liigutamiseks tuli appi võtta raudteevagun. Tänapäevaks on päevalgus õpetatud ka värvilisi pilte tegema, ja veelgi enam — lausa liikuvaid pilte. Need on filmid kinos ja teleris.

HELI VEIGEL